

POLITYKA FUNDACJI INSTYTUTU MATKI I DZIECKA
w zakresie
PRZECIWDZIAŁANIA WYKORZYSTANIU SEKSUALNEMU I NADUŻYCIOM SEKSUALNYM
(Prevention of Sexual Exploitation and Abuse - PSEA)

1. Wprowadzenie i deklaracja

Niezależnie od ochrony zapewnianej przez powszechnie obowiązujące przepisy prawa karnego, jako Fundacja Instytutu Matki i Dziecka (dalej jako Fundacja) podkreślamy, że nie tolerujemy żadnych form nadużyć, wykorzystywania lub krzywdzenia osób, z którymi stykamy się w naszej pracy jako członkowie społeczności Fundacji. Dodatkową uwagą i troską w tym zakresie obdarzamy uczestników programów pomocowych Fundacji, tj. dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe. Szczególny nacisk kładziemy na uważność wobec tych spośród Beneficjentów Fundacji, którzy znajdują się w trudnej sytuacji ze względu na jakiegokolwiek czynniki, w tym czynniki fizyczne, społeczne, ekonomiczne lub środowiskowe i są przez to bardziej narażeni na nadużycia i inne formy wykorzystania.

Celem Polityki jest zapewnienie, że istnieją procedury chroniące społeczności, z którymi pracujemy, przed nadużyciami seksualnymi lub wykorzystywaniem seksualnym, a także innymi szkodliwymi i nieodpowiednimi zachowaniami dokonywanymi przez jakiegokolwiek Współpracownika Fundacji.

Polityka opisuje rodzaje zachowań, które są uważane za wykorzystywanie i nadużycia seksualne oraz potencjalne konsekwencje, z jakimi mogą spotkać się osoby angażujące się w tego typu zachowania.

Fundacja przyjmuje politykę "zero tolerancji" wobec wykorzystywania seksualnego i nadużyć i nie wyraża zgody na angażowanie się Współpracowników Fundacji, partnerów, podwykonawców, ani żadnych osób zaangażowanych przez Fundację w jakąkolwiek formę wykorzystywania seksualnego lub wyzysku dzieci, młodzieży lub dorosłych. Wszyscy ludzie mają równe prawo do ochrony niezależnie od jakichkolwiek cech osobistych, w tym wieku, płci, zdolności, kultury, pochodzenia rasowego, przekonań religijnych i tożsamości seksualnej.

2. Definicje

Wszystkie dokumenty Fundacji Instytutu Matki i Dziecka dotyczące zagadnienia przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu i nadużyciom seksualnym, o ile nie zaznaczono inaczej, posługują się terminami zgodnie z podanymi niżej definicjami.

Beneficjent Fundacji – każda osoba (niezależnie od wieku) korzystająca z programów pomocowych lub kampanii społecznych Fundacji Instytutu Matki i Dziecka, odbiorca programów i projektów naukowych/badawczych, edukacyjnych, szkoleniowych realizowanych przez pracowników i Współpracowników Fundacji Instytutu Matki i Dziecka;

Fundacja – Fundacja Instytutu Matki i Dziecka;

Partner Fundacji - dostawca usług, podwykonawca lub jakakolwiek osoba zaangażowana przez Fundację Instytutu Matki i Dziecka w pracę przy projektach (będąca wykonawcą zleceń);

Współpracownik Fundacji - osoba pozostająca w pracowniczych lub niepracowniczych stosunkach zatrudnienia w Fundacji, a także osoba współpracująca z Fundacją na zasadach wolontariatu, praktyk i innych nieodpłatnych form wspierania działalności Fundacji.

Wykorzystanie i nadużycie seksualne (SEA, ang. *sexual exploitation and abuse*) odnosi się do wszystkich form niewłaściwego zachowania o charakterze seksualnym, które obejmują, ale jednocześnie nie są ograniczone do zjawisk takich jak:

- *Wykorzystanie seksualne* (ang. *sexual exploitation*) – niegodziwe traktowanie w celach seksualnych, rzeczywista lub grożąca fizyczna ingerencja o charakterze seksualnym, w tym zarówno wykorzystanie, jak i usiłowanie wykorzystania, z użyciem siły lub w nierównych lub przymusowych warunkach (np.: niechciane pocałunki, dotyk, groźenie niechcianymi czynnościami seksualnymi, gwałt lub usiłowanie gwałtu, wszelkie czynności seksualne z udziałem dziecka).
- *Napaść seksualna* (ang. *sexual assault*) – każda forma kontaktu seksualnego bez zgody, która nie skutkuje lub nie obejmuje penetracji. Przykłady obejmują próbę gwałtu, a także niechciane całowanie, pieszczoty lub dotykanie genitaliów i pośladków.
- *Nadużycie seksualne* (ang. *sexual abuse*) – każde rzeczywiste lub usiłowane nadużycie pozycji władzy, zaufania lub bezbronności w celach seksualnych, w tym między innymi czerpanie korzyści pieniężnych, społecznych lub politycznych z wykorzystania seksualnego innej osoby, wstrzymywanie należnych usług lub szantażowanie za seks, zatrudnianie pracowników seksualnych lub groźby wykorzystania seksualnego. Wykorzystywanie pozycji pracownika organizacji humanitarnej (świadczącej usługi pomocowe dla beneficjentów) do nawiązania jakiegokolwiek czynności seksualnej jest wykorzystywaniem seksualnym.
- Wykorzystywanie dziecka, młodzieży lub osoby dorosłej do pozyskiwania seksu dla innych.
- Zgodnie z polskim Kodeksem karnym wyróżniane są cztery rodzaje przestępstw związanych z prostytutką: stręczycielstwo (nakłanianie innej osoby do uprawiania prostytutki), sutenerstwo (czerpanie korzyści majątkowych z cudzej prostytutki) i kuplerstwo (ułatwianie cudzej prostytutce w celu osiągnięcia korzyści majątkowej) a także zmuszanie do uprawiania prostytutki.
- Polski Kodeks karny penalizuje także w art. 200 obcowanie płciowe z małoletnim (osobą poniżej 15 roku życia) oraz dopuszczanie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzanie jej do poddania się takim czynnościom, albo do ich wykonania. Konieczne jest wskazanie, że znamię „inna czynność seksualna” jest katalogiem otwartym.
- Dodatkowo wskazać należy, że Kodeks karny zabrania również prezentowania małoletnim treści pornograficznych lub udostępniania im przedmiotów mających taki charakter, a także rozpowszechniania treści pornograficznych w sposób umożliwiający małoletnim zapoznanie się z nimi. Zabronione jest także prezentowanie małoletniemu poniżej 15 roku życia wykonania czynności seksualnej w celu swojego zaspokojenia seksualnego lub zaspokojenia seksualnego innej osoby. Podobnie zakazane jest prowadzenie reklamy lub promocji działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15.

Odrębnym typem przestępstwa jest w Kodeksie karnym publiczne propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim.

3. Zgodność z polityką UNICEF

Zarówno współpracownicy Fundacji Instytutu Dziecka i Matki, jak i ich podwykonawcy zaangażowani w projekty związane z UNICEF są zobowiązani do przestrzegania wytycznych wynikających z następujących dokumentów dostępnych na stronie internetowej Fundacji:

- zaleceń opublikowanych w Biuletynie Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych (ST/SGB/2003/13) pt. „Specjalne środki ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym i nadużyciami seksualnymi”, dostępnych na stronie <https://undocs.org/ST/SGB/2003/13>;
- postanowień zawartych w Polityce UNICEF dotyczących postępowania promującego ochronę i zabezpieczenie dzieci przed krzywdzeniem, które dostępne są pod adresem: <https://www.unicef.org/supply/media/886/file/Policy>

Dokumenty związane z ochroną dzieci przed wykorzystaniem mają na celu zmniejszenie ryzyka krzywdzenia dzieci w związku z pracą na rzecz społeczeństwa, beneficjentów, osób dotkniętych kryzysem humanitarnym.

Zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) oraz Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF), w projektach związanych z tymi instytucjami (p. finansowanych ze środków UNICEF), które są realizowane w dowolnym kraju, korzystanie z usług seksualnych jest zabronione bez względu na to, czy korzystanie z takich usług (prostyucja) jest legalne w danym kraju.

W projektach związanych z ONZ i UNICEF, zgodnie z przepisami wewnętrznymi tych organizacji, zabroniona jest jakakolwiek aktywność seksualna z osobą poniżej 18 roku życia. Ma to zastosowanie niezależnie od wieku zgody, który jest lokalnie uznawany za obowiązujący. Wszelka aktywność seksualna z osobą poniżej 18 roku życia jest uznawana za wykorzystanie seksualne w świetle przyjętej Polityki.

4. Niedozwolone zachowanie

Fundacja nie będzie tolerować żadnych form wykorzystywania seksualnego lub nadużyć związanych z seksualnością. Przykłady niechcianych zachowań obejmują, ale nie ograniczają się do:

- niepożądanych propozycji seksualnych;
- niepożądane dotykane lub innego kontaktu fizycznego;
- nakłaniania do czynności seksualnych za pomocą gróźb, szantażu lub innych form przymusu;
- wykorzystywania położenia w celu nakłonienia do innych czynności seksualnych;
- niestosownych komentarzy lub żartów;
- wyświechtanie osobom trzecim materiałów o charakterze seksualnym;
- wykonywanie seksualnych gestów lub używanie seksualnych przezwisk.

5. Raportowanie

Właściwe środowisko do zgłaszania przypadków nadużyć obejmuje:

- a) Bezpieczny system zgłaszania dla ofiar i świadków zdarzeń związanych z wykorzystywaniem seksualnym i nadużyciami. System ten powinien obejmować wyznaczony internetowy lub/i fizyczny, telefoniczny sposób kontaktu za pomocą którego można zgłaszać incydenty.
- b) Regularne szkolenia w zakresie rozpoznawania i reagowania na zgłoszenia dotyczące wykorzystywania seksualnego i nadużyć.
- c) Odpowiednią politykę organizacji w zakresie reagowania na zgłoszenia dotyczące wykorzystywania i nadużywania seksualnego (np. polityka dotycząca sygnalistów). Przejrzystość informacji na temat zaangażowania organizacji w ochronę ofiar i świadków, a także kroki, które zostaną podjęte w celu zbadania i zajęcia się wszelkimi zgłoszonymi incydentami.
- d) Przejrzyste procedury dotyczące dokumentowania i rejestrowania zgłoszeń dotyczących wykorzystywania seksualnego i nadużyć.
- e) System przekierowania osób pokrzywdzonych zapewniający ofiarom i świadkom wsparcie, doradztwo i inne niezbędne usługi (medyczne, prawne, itp.) w celu zapewnienia im bezpieczeństwa i wsparcia psychicznego. Kierowanie ofiar i świadków do odpowiednich organów, takich jak lokalne organy ścigania lub organy rządowe.
- f) Wdrożenie protokołu reagowania na zgłoszenia o nadużyciach seksualnych i wykorzystywaniu seksualnym. Podejmowanie działań w następstwie wszystkich zgłoszeń w celu zapewnienia ofiarom niezbędnego wsparcia i podjęcia odpowiednich działań następczych w stosunku do sprawców.
- g) Edukację społeczeństwa w zakresie procedur organizacji dotyczących zgłaszania nadużyć i wykorzystywania seksualnego.

Współpracownik Fundacji lub wykonawca, który jest świadkiem wykorzystania seksualnego lub nadużycia, powinien natychmiast zgłosić ten incydent swojemu przełożonemu, osobom kontaktowym do spraw nadużyć lub pracownikowi zajmującemu się sprawami kadrowymi. Wszystkie zgłoszenia zostaną niezwłocznie przeanalizowane oraz przekazane odpowiednim organom.

6. Konsekwencje

Fundacja poważnie traktuje zawiadomienia o wykorzystywaniu lub nadużyciach seksualnych, a każdy Współpracownik Fundacji lub wykonawca, któremu udowodniono zaangażowanie w tego typu działania, spotka się z działaniami dyscyplinarnymi, takimi jak rozmowa dyscyplinująca, kara upomnienia lub nagany do zwolnienia z pracy/rozwiązania umowy włącznie. Przesłanki i wykroczenia ścigane z urzędu będą natychmiast zgłaszane odpowiednim służbom.

7. Szkolenie

Wszyscy Współpracownicy Fundacji będą corocznie przechodzić szkolenie z zakresu polityki przeciwdziałania wykorzystaniu i nadużyciom seksualnym. Partnerom Fundacji zostanie przekazany pakiet szkoleniowy związany z tą polityką. Każdy z Partnerów Fundacji oraz każdy z Współpracowników Fundacji będzie miał możliwość wzięcia udziału w szkoleniu (stacjonarnie lub online).

8. Wnioski

Fundacja jest zobowiązana do zapewnienia bezpiecznego i pełnego szacunku miejsca pracy dla wszystkich Współpracowników Fundacji. Niniejsza Polityka ma na celu również zapewnienie ochrony przed wykorzystaniem i nadużyciami seksualnymi wszystkim Beneficjentom Fundacji.

Elementem Polityki jest Kodeks postępowania dotyczący przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu i nadużyciom seksualnym.

Dorota Kleszcz

